

Eseu despre relatiile dintre doua personaje ale unui roman al experientei studiat, apartinand perioadei interbelice

Scrie un eseu de 2 - 3 pagini, despre relatiile dintre doua personaje ale unui roman al experientei studiat, apartinand perioadei interbelice. In elaborarea eseului, vei avea in vedere urmatoarele repere:

- prezentarea a patru elemente ale textului narativ semnificative pentru constructia personajelor alese (de exemplu: tema, perspectiva narativa, actiune, conflict, relatii temporale si spatiale, constructia subiectului, modalitati de caracterizare, limbaj etc.);
- evidentierea situatiei initiale a celor doua personaje, din perspectiva tipologiei in care se incadreaza, a statutului lor social, psihologic, moral etc.;
- relevarea trasaturilor celor doua personaje, semnificative pentru ilustrarea relatiilor, prin raportare la doua episoade / secvente ale textului narativ ales;
- exprimarea unei opinii argumentate despre relatiile dintre cele doua personaje, din perspectiva situatiei finale / a deznodamantului.

Daca anii "20 pot fi considerati, in literatura romana, "momentul Rebreanu", in evolutia romanului romanesc, anii "30 reprezinta "momentul Camil Petrescu" si afirmarea celei de-a doua directii importante in evolutia speciei: romanul subiectiv. Scriitorul incearca o sincronizare Romanul de analiza psihologica era deja consacrat intr-o formula narativa mai veche, de tip realist, prin Padurea spanzuratilor si Ciuleandra, ale lui Liviu Rebreanu, si intr-o formula noua, prin operele Hortensiei Papadat - Bengescu. In acest context literar, Camil Petrescu isi gaseste propria formula narativa, apropiata de spiritul inovator impus de Marcel Proust.

Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi este un roman al experientei atat la nivel formal, prin structura si tehnici narative, cat si la nivelul continutului. Autorul recurge la personajul - narator si la perspectiva actoriala, inlocuind naratorul oniscient si perspectiva auctoriala. Abandoneaza cronologia liniara in favoarea memoriei care ordoneaza relatarea faptelor. Insereaza in a doua parte a romanului paginile din jurnalul de front tinut de autorul concret si atribuit eroului fictiv. Primul roman camilpetrescian urmareste cele doua experienta ale eroului, iubirea si razboiul, filtrate prin aceeasi constiinta, care cunoaste si se cunoaste prin acest proces de analiza.

Romanul dezvolta doua teme principale - iubirea si razboiul. Tema iubirii este sustinuta de evolutia cuplului stefan Gheorghidiu - Ela, prezentata doar prin reflectarea ei subiectiva, din perspectiva lui stefan Gheorghidiu, personajul - narator al romanului.

Alcatuit din doua parti care n-au intre ele decat o legatura accidentala (in opinia lui George Calinescu), acest volum inedit ca structura narativa in peisajul epocii este - dupa opinia lui Perpessicius - , romanul "unui razboi pe doua fronturi": cel al iubirii conjugale si cel al razboiului propriu-zis, ceea ce-i pricinuieste eroului "un neintrerupt mars, tot mai adanc in constiinta" (

Perpessicius)

in prefata de la editia din 1955 a romanului, intitulata Cuvant inainte dupa un sfert de veac, Camil Petrescu marturiseste ca "daca partea intaia a acestui roman e o fabulatie, e adica nascocita [] si deci eroul stefan Gheorghidiu cu sotia lui sunt pura fictiune, in schimb se poate afirma ca partea a doua a cartii, aceea care incepe cu intaia noapte de razboi, este construita dupa memorialul de companie al autorului, imprumutat cu amanunte cu tot eroului". Perspectiva narativa subiectiva confera autenticitate relatarii, caracteristica esentiala a romanului subiectiv. Printr-un artificiu compozitional, prima parte este alcatuita prin rememorare, in timp ca a doua parte este consemnata sub forma unui jurnal de front.

Actiunea, complexa, se desfasoara pe doua coordonate temporale - una trecuta (a rememorarii relatiei personajului - narator cu Ela) si una in desfasurare (a experientei de pe front a lui stefan Gheorghidiu). Centru de interes al conflictului principal al romanului se deplaseaza de la exteriorul evenimentelor plasate in preajma si in timpul Primului Razboi Mondial la explorarea interioritatii personajului principal, prins in mirajul propriilor iluzii despre dragoste, despre casatorie si despre femeia ideala.

Experienta iubirii, care da substanta primei parti a romanului, este actualizata prin rememorarea relatiei lui stefan Gheorghidiu cu Ela.

Artificiul compozitional din incipitul romanului - discutia de la popota ofiterilor referitoare la un fapt divers din presa vremii (un sot care si-a ucis sotia infidela a fost achitat) - permite aducerea in prim plan a unei dintre temele principale ale romanului - problematica iubirii.

Discussia de la popota este pretextul unei ample digresiuni, pe parcursul careia stefan rememoreaza etapele evolutiei sentimentului care l-a unit cu Ela. Toate faptele si evenimentele din roman sunt prezentate dintr-o perspectiva unica, subiectiva: "Eram insurat de doi ani si jumătate cu o colega de la Universitate si banuiam ca ma inseala. Din cauza asta, nu puteam sa-mi dau examenele la vreme. imi petreceam timpul spionandu-i prietenii, urmarind-o, facand probleme insolubile din interpretarea unui gest, din nuanta unei rochii, si din informarea laturalnica despre cine stie ce vizita la vreuna din matusile ei. Era o suferinta de neinchipuit, care se hranea din propria ei substanta".

Naratorul nu spune (si nu o va face nici mai tarziu) nimic altceva in afara de banuielile lui. Tot ce afla cititorul despre Ela si despre relatiile dintre soti provine din aceasta sursa, care e departe de a putea fi considerata infailibila sau, macar, obiectiva. stefan Gheorghidiu recunoaste de la inceput ca are banuiala infidelitatii Elei si ca aceasta banuiala ii trezeste in suflet cumplite indoieli. Pe de alta parte, personajul este constient ca isi agraveaza suferinta prin interpretarea tendentioasa sau prin exagerarea celor mai marunte fapte. Cu alte cuvinte, Gheorghidiu insusi se recomanda ca narator necredibil al intamplarilor.

De aceea, toate informatiile cu privire la modificarea comportamentului Elei dupa primirea mostenirii de la unchiul Tache nu pot fi interpretate ca exacte. Este posibil ca ea sa se schimbe doar in ochii gelosului ei sot. Schimbarea din viata tanarului cuplu aduce in jurul Elei prezente

masculine mult mai apte, in opinia lui stefan, de a o cuceri; astfel, gelozia lui poate fi rezultatul competitiei mai vii decat inainte. Situat exclusiv in interiorul perspectivei lui Gheorghidiu, cititorul nu va sti niciodata cu certitudine daca Ela si-a modificat cu adevarat sentimentele fata de sotul ei, inselandu-l cu G. sau daca nu e vorba decat despre imaginatia unui barbat neincredator si orgolios. Ceea ce se modifica neindoielnic este atitudinea naratorului (stefan Gheorghidiu) in raport cu eroina, chiar daca, uneori, el urmareste sa-i creeze cititorului iluzia ca se afla in posesia celor mai sigure fapte si interpretari.

Iubirea lor ia nastere sub semnul orgoliului. Chiar daca la inceput Ela nu ii placea, stefan se simte, treptat, magulit de interesul pe care i-l arata "una dintre cele mai frumoase studente de la Universitate". Personajul - narator marturiseste ca orgoliul a jucat un rol important in constituirea relatiei lor: "Orgoliul a constituit baza viitoare mele iubiri". Admiratia celor din jur este un alt factor care determina cresterea in intensitate a iubirii lui stefan: "incepusem totusi sa fiu multumit fata de admiratia pe care o avea toata lumea pentru mine, fiindca eram atat de patimas iubit de una dintre cele mai frumoase studente." Pasiunea se adanceste in timp, iar faptul ca Ela traieste o admiratie neconditionata pentru viitorul ei sot contribuie la crearea iluziei ca relatia lor are o baza solida. Pentru stefan Gheorghidiu, iubirea nu poate fi decat unica, absoluta. Sentimentul pe care il traieste in raport cu Ela devine ratiunea sa de a fi, modul de a se implini in plan spiritual: "sa tulburi atat de mistuitor o femeie dorita de toti, sa fii atat de necesar unei existente, erau sentimente care ma adevereau in jocul intim al fiintei mele."

Cuplul traieste o perioada linistita, cu iluzia comuniunii perfecte. stefan e magulit ca universul lor domestic este dominat de prezenta sa spirituala si ca Ela il priveste cu admiratie, considerandu-l o autoritate absoluta (edificatoare in acest sens este scena in care cei doi au o discutie despre "ce este filozofia", dupa ce stefan tine o prelegere scilicet la Universitate, iar Ela e impresionata de eruditia lui).

Mostenirea de la unchiul Tache schimba insa cercul relatiilor celor doi. Lumea mondena, in care Ela se va integra perfect, este, pentru stefan, prilejul de a trai suferinta intense, provocate de gelozie. Daca in prima parte a relatiei lor iubirea sta sub semnul orgoliului, treptat, sentimentul care domina devine gelozia. Antologica pentru modul in care ia nastere gelozia, printr-un complicat joc al autosugestiei, este scena in care stefan Gheorghidiu, Ela si foarte vag conturatul G., asezati pe bancheta din spate a unei masini - intre Gheorghidiu si G. se afla Ela - , merg catre Dragasani.

Relatiile dintre cei doi soti se modifica radical, iar tensiunile, despartirile si impacarile devin un mod de existenta cotidian pana cand stefan este concentrat, in preajma intrarii Romaniei in razboi. Ela se muta la Campulung, pentru a fi mai aproape de el, iar relatia lor pare sa intre, din nou, pe un fagas al normalitatii. Chemat cu insistenta la Campulung, stefan obtine cu greu permisia, dar descopera ca Ela e interesata de asigurarea viitorului ei in cazul mortii lui pe front. Cand il vede pe G. pe strada, e convins ca Ela il insala, desi nu are nicio dovada concreta, asa cum nu a avut, de altfel, niciodata. Pentru Gheorghidiu, esecul in iubire e un esec in planul cunoasterii. Analiza mecanismului psihologic al erosului, semnificativa pentru toti eroii lui Camil Petrescu, este dublata de o radiografie a tuturor conflictelor interioare. Personajul recunoaste ca e hipersensibil, ca nu

poate fiinta in limita canoanelor, dar nu accepta ideea ca realitatea propriei constiinte nu e valabila in plan exterior. Desi stefan Gheorghidiu este un analist lucid al starilor sale interioare si al evenimentelor exterioare, el nu poate sa se detaseze de subiectivitatea pe care gelozia si orgoliul ranit i-o accentueaza.

Confruntat cu experienta-limita a razboiului care redimensioneaza orice relatie umana, stefan Gheorghidiu isi analizeaza retrospectiv si critic intreaga existenta. Drama erotica este reevaluada din perspectiva experientei razboiului. intors in prima linie dupa cele cateva zile petrecute la Campulung, stefan Gheorghidiu participa la luptele de pe frontul Carpatilor cu sentimentul ca este martor la un cataclism cosmic, unde accentul cade nu pe eroismul combatantilor, ci pe haosul si absurditatea situatiei - si are - sub amenintarea permanenta a mortii - revelatia propriei individualitati, ca si a relativitatii absolute a valorilor umane: " imi putusem permite atatea gesturi pana acum - marturiseste naratorul -, pentru ca aveam un motiv si o scuza: cautam o identificare a eului meu. Cu un eu limitat, in infinitul lumii nici un punct de vedere, nici o stabilire de raporturi nu mai era posibila si deci nici o putinta de realizare sufleteasca...

" Finalul romanului consemneaza despartirea definitiva de trecut a eroului, gest caracteristic pentru personajele masculine camilpetresciene, care "distrug o pasiune, se sinucid, dar nu ucid. Ei stiu ca eroarea se afla in propria constiinta, si nu in obiectele constiintei" (Marian Popa) "Ultima noapte de dragoste" pe care o petrece alaturi de Ela marcheaza instrainarea definitiva de trecutul propriu si recunoasterea esecului in planul cunoasterii: "I-am scris ca-i las absolut tot ce e in casa, de la obiecte de pret la carti de la lucruri personale, la amintiri. Adica tot trecutul." Cititorul care spera sa afle, in final, daca Ela i-a fost infidela, este dezamagit. Desi citeste un bilet anonim care il informeaza despre tradarea Elei, personajul - narator nu verifica informatia, ceea ce intretine dincolo de paginile romanului enigma relatiei complexe care se stabileste intre cei doi sotii. Sentimentul de indiferenta care il domina pe erou este evident in renuntarea "la tot trecutul" in favoarea femeii care si-a pierdut aura de feminitate misterioasa si atragatoare.

Relatia dintre stefan si Ela se dovedeste mai mult o suita de conjecturi a celui indragostit decat o situatie "reala"; scena actiunii nu este una obiectiva, ci una formata din constiinta naratorului. De aceea, evolutia relatiilor dintre cele doua personaje este profund afectata de felul in care este perceputa realitatea inconjuratoare de constiinta personajului - narator. Dupa Nicolae Manolescu, "evidenta, in roman, devine naivitatea personajului-narator." El se arata la inceput entuziasmat de frumusetea si inteligenta Elei, fericit de admiratia pe care ea o starneste tuturor, pentru ca, dupa casatorie, sa descopere ca sotia lui e "o prostuta cocheta", interesata "mai mult de escapade automobilistice cu prieteni decat de filozofie in patul conjugal" (N. Manolescu). De fapt, nu Ela se schimba, ci felul in care o vede stefan.

Cuplul Ela - stefan Gheorghidiu este reprezentativ pentru opera literara a lui Camil Petrescu. Ca si alte personaje masculine camilpetresciene, stefan Gheorghidiu traieste intr-o lume a ideilor pure, pe care nu o poate adapta datelor lumii reale. Pentru el, Ela nu este femeia din realitatea imediata, ci este o imagine ideala a propriilor aspiratii sufletesti. Cand perspectiva asupra ei se modifica, Ela

devine ceea ce a fost, de fapt, de la inceput: o femeie obisnuita, asupra careia stefan a proiectat o aura ideala.

Urmarind problematica relatiilor dintre doua personaje care traiesc sentimente complexe - de la iubire la gelozie si ura -, intr-un complicat mecanism de analiza infaptuit de un personaj - narator cu o structura sufleteasca unica si originala, romanul lui Camil Petrescu ilustreaza, intr-o maniera originala, ideea universalitatii unor trairi. Atribuite unor personaje fictive, sentimentele evidentiata de povestea atat de complicata dobandesc o pronuntata nota de autenticitate, prin tehnica narativa folosita de autor, care ii permite cititorului accesul la cele mai profunde trairi ale eroilor.